

8. ГЕРБ-новото лице на популизма или модерно политическо движение

1. Описание на проблема

Създаването на “ГЕРБ” и появата му на политическата сцена у нас е явление, което вече има аналог в близкото ни минало. Превръщането на едно движение в партия, българите знаят от историята на НДСВ. И тогава, както и сега, първо се появява лидерът с необходимия висок авторитет, след което се създава движението и кадрите на движението и накрая, за да се включи в политическия живот се превръща в партия. Докато Сакскобургготски и създадената от него организация нанесоха сериозен удар върху партиите от дясното политическо пространство, като им отнеха голяма част от избирателите и симпатизантите, по настоящем съществуват всички условия с ръководеното от г-н Бойко Борисов сдружение, което до президентските избори ще бъде регистрирано като партия, да нанесе сериозен удар този път не само дясно и център, но и в лявото пространство, което до сега се считаше за запазена територия на БСП. В досега декларираните близки възгледи с “Атака” и след непрекъснатите поведенчески провали на нейните лидери съществуват всички условия симпатизантите на Сидеров да се прехвърлят към “ГЕРБ”, влияейки се от безспорния авторитет на генерала. Защото наред с прагматичните му виждания за устройството на държавата и обществото, тези групи от избиратели ще го идентифицират, като техен водач, който говори на прост и разбираем за тях език. Както самият лидер на “ГЕРБ” обяви, че ще говори.

2. Състояние на средата

Социологическите агенции регистрират отлив на подкрепа за почти всички парламентарни партии и сериозен електорален потенциал за ГЕРБ.

Според изследванията от това лято, представителите на управляващата коалиция БСП и НДСВ губят средно около два процента гласоподаватели. Заявилите намерение да гласуват за БСП спадат от 23.5% на 21.5%, а за НДСВ от 8.6% на 6.7%. Подкрепата за ДПС се запазва твърдо в рамките на 7%, въпреки многобройните критики към Движението и дейността на министрите му, което за пореден път потвърждава специфичния профил на неговите избиратели.

Електоралната подкрепа за десните партии продължава да е силно фрагментирана. След отбелязания месеци наред спад на гласоподаватели, през април ОДС се задържа в рамките на 4.5%. ДСБ запазва устойчиво подкрепата на твърдите си симпатизанти, съставляващи 2.5% от общия брой избиратели. Електоралният потенциал на БНС остава в регистрирания от последните месеци 1.6%.

След като по възможно най-скандалния начин Атака показва каква пропаст съществува между поддържащите публичния ѝ образ претенции и “принципите”, на които се подчинява поведението на лидерите ѝ, готовите да дадат гласа си за националистическата формация, избиратели намаляват от 9.1% на 6.9%.

Така, в ситуацията на общ отлив от основните партии, обществените очаквания към ГЕРБ представляват своеобразен “лятящ електорален старт” за сдружението на Бойко Борисов. При евентуално участие в избори ГЕРБ би спечелил гласовете на 14.4% от общия брой избиратели, което към момента му отрежда мястото на втора политическа сила.

Тепърва предстои да бъде установяван горния електорален праг на ГЕРБ. В обществото доминира мнението, че ГЕРБ би била поредната партия, която няма да направи нищо за същественото подобряване на ситуацията (53%), но делът на припознаващите я като партия с бъдеще и принос за решаването на проблемите е значителен (29%).

Към момента е ясно, че потенциалната подкрепа за ГЕРБ е силно разнородна по характера си. Сдружението откъсва относително равномерно симпатизанти от управляващите БСП и НДСВ, от дясната опозиция, от Атака и нежелаещите да гласуват. Изключение правят единствено привържениците на ДСБ и ДПС, които остават твърдо зад своите партии.

Паралелно с електоралния потенциал, при включването си в бъдещи парламентарни избори ГЕРБ разполага и с още две силни изходни предпоставки: високият личен имидж на Бойко Борисов и други популярни кметове и систематично подхранването от основните партии усещане за институционална криза.

3. Вътрешни фактори

Социолозите казва, че ако изборите бяха днес, ГЕРБ щеше да вземе цялата власт. Но парламентарните избори не са днес, а след три години. Вярно, има местни избори междувременно (догодина), на които бъдещата партия може да покаже сила, но победа на тях е нож с две остриета за светлото ѝ бъдеще. От една страна, хората по места все повече гласуват мажоритарно и ако са доволни от своя кмет, няма да го сменят, дори и да е от ГЕРБ. Това означава, че участието на генералската партия никога не може да постигне резултати каквито би получила на евентуални парламентарни избори, където се гласува цветно. Освен това, докато чака между местния и парламентарния вот 2 години, положението ѝ може да се усложни. Рискът от дискредитиране по места е голям.

4. Външни фактори

От друга страна, набирването на скорост на ГЕРБ е продиктувано и от членството в ЕС. След три години, няма да има присъединителни фондове, но пък ще се отпускат други средства, които ще се разпределят от властващите. Това е много характерен стимул, който може да накара партиите да се реструктурират, с цел неочаквани коалиционни взаимодействия, за да се доберат до властта.

5. Интереси, мотивиращи конкретните действия

ГЕРБ е натоварено с прекалено много очаквания. Толкова много, че Борисов, дори да е магьосник, не може да отвърне с реални действия на тях. Очакванията на хората обаче са промените да станат сега, а не след три години. От тази гледна точка времето е най-големият враг на генерала, защото ако не действа днес, ще изглежда като страхливец. Партията ще изглежда като огромен чек без покритие.

ГЕРБ може да спечели изборите днес, както казват социолозите, но генералът не може да предизвика предсрочни избори. Управлението изглежда стабилно въпреки скандалите в коалицията, президентът като гарант на правителството едва ли би искал да се провали. Дори да приемем, че има някакви реформи в Министерски съвет, тази коалиция трудно би се решила да оправя проблемите си на избори - нито БСП, нито

НДСВ, нито ДПС могат да получат отново същите позиции. Но това се отнася и до опозицията. При сегашното си вегетиращо състояние е по-вероятно повечето от малките партии и коалиции изобщо да изчезнат от хоризонта на политиката. Нови януарски събития не могат да се очакват.

Тъй като народът все пак очаква някакви реални политически действия от ГЕРБ, а предстоят президентски избори, Бойко Борисов трябва да предложи нещо. Той самият заяви няколко пъти, че няма да се кандидатира. Заявявал е, че и Георги Първанов му е близък, но в същото време кметът на София нонстоп критикува коалицията, която е дело и на президента.

При това положение се очертава един много ясен сценарий, който на този етап изглежда единствено възможен за генерала. Проблемът е, че участниците са ясни, но има прекалено много трънливи въпроси.

6. Сценарии на развитие на събитието

Ако Симеон стане президент, правителствената коалиция може да влезе в много жестока криза. Но за да се разпадне, НДСВ трябва да я напусне. През ранната пролет на 2007 г. след поредните жестоки сметки за парно и ток и обществото вече ще е узряло за разпад на този парламент. Дотогава някоя и от десните партии вече ще е намерила своята нова самоличност или ще има обединено дясно. Тогава е съвсем естествено новият президент-цар да слее предсрочните парламентарни и местни избори в едно, за да се пестят пари на народа. ГЕРБ в коалиция със СДС и НДСВ може да се окаже първата партия в най-новата история с трипъл - президент, правителство и местна власт. Но, Симеон не е кандидат. Пред президентската корона на царя и правителството на пожарникаря има прекалено много трънливи въпроси. Освен това, Първанов има висок рейтинг. Въпреки това с ДПС зад гърба си към този момент президентът изглежда непреодолим противник. Симеон не би тръгнал на битка, без да е сигурен в успеха си. Освен себе си и царя обаче Борисов няма друг печеливш кандидат. Ако бъдещата партия пропусне президентските избори, рискът от това да изпусне бъдещето си изглежда реален. Кметът вече губи проценти от престоя си в общината и това лесно може да се прехвърли върху движението. Освен това част от лидерите на НДСВ и до ден-днешен трудно преглъщат съюза с БСП и с радост биха разтрогнали коалицията. Жълтите обаче сами не могат да направят лидера си президент. Бойко Борисов в широка коалиция би могъл, но той и повечето лидери на НДСВ се ненавиждат, въпреки че имат общи цели.

7. Влияние на събитието

Работата на опозицията е да критикува, в т.ч. и президента. Това, което смущава в ГЕРБ е отсъствието на ясни политически послания, отсъствието на политическа продуктивност в. Ние виждаме как всяка седмица има поне по един-два скандала, които са не политически, които са свързани с лични отношения, с някакви емоции, с идеология, с история и с какво ли не, само не с онова, което е в дневния ред на хората и на обществото.

Парламентът само ще спечели, само ще вдигне рейтинга си, защото той наистина катастрофално се срива, ако се опита да потърси решение на тези проблеми. Ето защо, въпреки отдалечеността от три години, ГЕРБ има шансове, но с реална програма и запазване на високия рейтинг на лидера си.